School Ondersteunings Profiel

de inrichting van Passend Onderwijs

2022-2023

JKC Sint Franciscus

SAMEN OP AVONTUUR

Inhoud

1. Inleiding 2
2. Ondersteuning afstemmen op ontwikkeling van het kind 3
3. Coördinator Passend onderwijs 5
4. Gegevens over het kind verzamelen en verwerken 6
5. Ondersteuningsstructuur 9
6. Organisatie en klassenmanagement 11
7. Ondersteuningsteam (OST) en overige deskundigheid 13
8. Extra ondersteuning en ontwikkelingsperspectief plan 18
9. Ondersteuning 'leerlingen in de knel' 20
10. Ondersteuning van dyslectische leerlingen 22
11. Ondersteuning van leerlingen met dyscalculie 24
12. Ondersteuning van leerlingen met een TOS of CVI 25
13. Ondersteuning leerlingen met medische zorg 26
14. (hoog)Begaafde leerlingen 27
15. Grenzen aan de ondersteuning die wij kunnen bieden 31
16. Overgang naar het voortgezet onderwijs 33
17. Overzicht verbetertrajecten 34

Lijst van afkortingen:

SOP	schoolondersteuningsprofiel
SWV	samenwerkingsverband
BMS	Bisschop Moller Stichting, het bestuur waar de school bij aangesloten is
CPO	Coördinator Passend Onderwijs
IB	Intern Begeleider
OTS	Ondersteuningsteam
OPP	Ontwikkeling Perspectief Plan
TOS	Taalontwikkelingsstoornis
VO	Voortgezet Onderwijs
SVT	School Vaardigheid Toets
LVS	Leerling Volg Systeem
DLE	Didactische Leeftijd Equivalent
WO	Wereld Oriëntatie
SBO	Speciaal Basis Onderwijs
SO	Speciaal Onderwijs

1. Inleiding

Als Jenaplanschool geven wij al decennia lang Passend Onderwijs, niet alleen afgestemd op de onderwijsbehoeften van het kind, maar ook op de sociaal emotionele ontwikkeling. Dit in vol vertrouwen in de unieke kwaliteiten van ieder kind. Dit document geeft inzicht in hoe we dat organiseren.

In april 2022 heeft het samenwerkingsverband Friesland (SWV 21.01), waar onze school bij hoort, een nieuw ondersteuningsplan (OP) voor de komende 4 jaar vastgesteld. Daarin wordt omschreven hoe het Passend Onderwijs in Friesland geregeld is en hoe er gekomen wordt tot een dekkend aanbod van ondersteuningsvoorzieningen in de regio. Op die manier is er voor alle kinderen een plek om onderwijs te volgen en de ondersteuning te krijgen die zij daarbij nodig hebben. Voor meer informatie:
http://www.passendonderwijsinfryslan.nl/
Eind juni 2022 zijn er informatiebijeenkomsten voor de scholen van het SWV om het nieuwe OP met bijbehorend handboek Basisvoorziening toe te lichten.
Daarnaast start het SWV met een pilot inclusief onderwijs, waar wij mogelijk aan gaan deelnemen. Als start doen wij daarvoor een nulmeting die ons mogelijk nieuwe inzichten gaat geven in ons huidige aanbod van Passend Onderwijs.
Aan de hand van al deze informatie gaan wij komend schooljaar dit document opnieuw uitgebreid onder de loep nemen, in samenwerking met de BMS en SWV Friesland. Dat betekent dat wij bij de start van het nieuwe schooljaar nog zullen werken vanuit het SOP 2021-2022, waarin we slechts minimale wijzigingen t.b.v de actualiteit hebben doorgevoerd, met name in de verbeterpunten.

NB. Binnen de BMS is er voor gekozen de landelijke term Intern Begeleider te vervangen door Coördinator Passend Onderwijs (CPO). Daarom zal in dit document sprake zijn van CPO.

2. Ondersteuning afstemmen op ontwikkeling van het kind

Jenaplan basisprincipe 19: In de school vinden beoordeling van gedrag en prestatie zoveel mogelijk plaats vanuit de eigen ontwikkelingsgeschiedenis van en in overleg met het kind.

Op onze school willen wij alle kinderen de kans geven zich zo optimaal mogelijk te ontwikkelen binnen hun eigen mogelijkheden. Dat betekent dat de kinderen hun eigen individuele leerroute volgen. We werken daarbij handelingsgericht vanuit de vragen: wat kan dit kind en wat heeft hij of zij nodig? De meeste kinderen ontwikkelen zich zonder noemenswaardige problemen. Voor hen is het onderwijsaanbod binnen de basisondersteuning voldoende. Bij een aantal kinderen gaat de ontwikkeling niet zo vanzelfsprekend en is extra ondersteuning nodig. Onder extra ondersteuning vallen alle voorzieningen en maatregelen die wij treffen om deze kinderen te helpen zich prettig te voelen en zo goed mogelijk te profiteren van hetgeen de school te bieden heeft. Hierbij is het belangrijk dat wij voortdurend in gesprek blijven over wat wij van elk kind mogen verwachten. We zien de afgelopen jaren dat er een toename is van zorg voor leerlingen die gerelateerd is aan de thuissituatie van kinderen: we signaleren meer problemen in ontwikkeling bij kinderen door scheiding, handelingsverlegenheid in opvoeding bij ouders, sociale problematiek bij ouders.
Ook zien we een toename van zij-instroom: leerlingen die op een andere school vastlopen en op onze school een nieuwe kans krijgen (hoofdstuk 9).

Basisondersteuning
Basisondersteuning betekent voor ons op school allereerst een veilige leeromgeving voor onze kinderen, waar kinderen nieuwsgierig mogen zijn en hun mogelijkheden durven te onderzoeken. Binnen ons onderwijs werken wij handelingsgericht. Dat wil zeggen dat wij ons onderwijs afstemmen op de onderwijsbehoeften van onze leerlingen. Wij houden rekening met de verschillen tussen kinderen, zowel op het gebied van aanbod, tijd en instructie. Wij analyseren de resultaten van onze leerlingen regelmatig en bespreken deze teambreed. Het gaat daarbij niet alleen om de leerresultaten, maar zeker ook over het welbevinden van de leerling. Ook ouders worden hierbij betrokken. Op basis van de analyses worden ieder half jaar groepsoverzichten gemaakt waarin wij doelen voor de kinderen omschrijven en waar nodig tussentijds aanpassen.

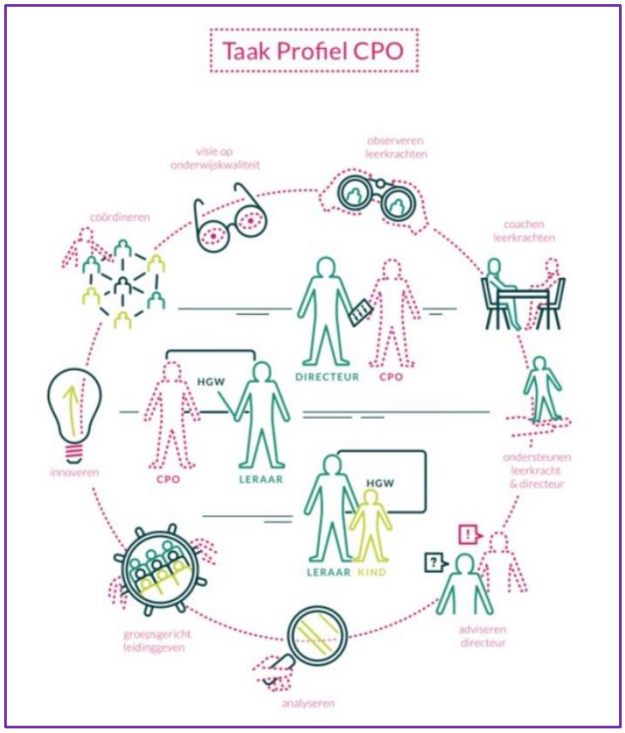
Soms gaat de ontwikkeling van een kind niet vanzelf en heeft het voor korte of wat langere tijd een steuntje in de rug nodig. Ook dit aanbod valt onder de basisondersteuning. Hieronder valt ook het aanbod voor dyslectische kinderen, (hoog)begaafden, kinderen met lichte leerproblemen en kinderen met lichte internaliserende of externaliserende gedragsproblematiek. Waar nodig wordt hulp van interne of externe experts ingezet.
Ons streven is het aanbod binnen de eigen stamgroep te organiseren. Wij vinden het belangrijk dat kinderen zich zoveel mogelijk kunnen ontwikkelen in de eigen groep. Onderlinge acceptatie en met en van elkaar leren is daarbij van grote meerwaarde.

Extra Ondersteuning
Voor leerlingen met een specifieke ontwikkelingsproblematiek, zoals ADHD en ASS, waarbij gedrag, werkhouding en taakgerichtheid extra ondersteuning behoeven, of voor leerlingen met beperkte cognitieve mogelijkheden bieden wij binnen onze mogelijkheden extra ondersteuning, zodat zij toch binnen onze school kunnen profiteren van het onderwijsaanbod, ook al halen zij de einddoelen van groep 8 niet.
Ook leerlingen met een taalstoornis (TOS) of een fysieke beperking kunnen in veel gevallen bij ons op school een passend aanbod krijgen vanuit de extra ondersteuning.
Het aanbod voor deze leerlingen wordt in overleg met ons vaste ondersteuningsteam (OST) van deskundigen aangepast, waarbij we er naar blijven streven dat ook deze leerlingen zich maximaal ontwikkelen naar hun vermogen. We stellen voor hen een ontwikkelingsperspectief plan (OPP) op, waarin wordt vastgelegd hoe wij vanuit de onderwijsbehoefte van een kind aan tussendoelen kunnen werken.

In hoofdstuk 8 omschrijven wij hoe de verschillende vormen van ondersteuning in de onderwijsorganisatie zijn uitgezet. Daarbij worden ook de verbetertrajecten beschreven. In hoofdstuk 15 omschrijven wij waar de grenzen liggen aan de ondersteuning die wij kunnen bieden, want niet voor alle ondersteuningsvragen kunnen wij een passend aanbod doen. In dat geval zullen we met ouders op zoek gaan naar een school die dit wel kan.

3. Coördinator Passend onderwijs

De CPO is de spin in het web op school, als het gaat om Passend Onderwijs: zij coördineert en initieert alle activiteiten die nodig zijn om ieder kind de juiste (extra) ondersteuning te kunnen bieden en ondersteunt de leerkrachten bij het uitvoeren van passend onderwijs. Ook vormt de CPO het contact tussen de school en de instanties die zich met begeleiding of onderzoek van kinderen bezig houden. Daarnaast volgt de CPO de nieuwste ontwikkelingen op het gebied van ondersteuning aan kinderen met speciale onderwijsbehoeften. De CPO stuurt van daaruit de professionalisering van het team op het gebied van (extra) ondersteuning aan. De CPO richt zich primair op het onderwijsinhoudelijk begeleiden van het team.

Taken van de CPO

De CPO ondersteunt de directeur en het team in de kwaliteitsborging van:

- Het onderwijsaanbod op de school;
- Het zicht op de individuele ontwikkelingen van alle leerlingen;
- De didactische kwaliteiten van de leerkrachten;
- De inrichting van de extra ondersteuning;
- De resultaten en de toetsing;
- De sociale veiligheid op de school en het pedagogisch klimaat.

4. Gegevens over het kind verzamelen en verwerken

Het verzamelen van gegevens is een voorwaarde voor een leerkracht om de kinderen in de groep goed te kunnen begeleiden zowel binnen de basisondersteuning als ook voor extra ondersteuning. Wij vinden het als school belangrijk om vroegtijdig te signaleren en zo preventief mogelijk maatregelen te nemen als wij zien dat een kind zich niet volgens verwachting ontwikkelt. Gegevens worden zoveel mogelijk opgeslagen in het digitale web-based programma ESIS.

a. Om de ontwikkeling van een kind te volgen hanteren wij de volgende middelen:

- Inschrijfformulier en intake gesprek
- Overdrachtsformulieren van de peuterspeelzaal/kinderopvang/vorige school en aanvullende 'warme' overdracht
- Bij (vermoeden van) extra ondersteuning een observatie op de peuterspeelzaal/kinderopvang/vorige school en contact met externe betrokkenen zoals SMW, orthopedagoog, psycholoog, medisch deskundige etc.
- Huisbezoeken groep 1 en in de overige groepen wanneer dit belangrijk is voor de ontwikkeling van het kind.
- Gesprekken met het kind
- Leerlingvragenlijst (wie ben ik, wat kan ik, wat wil ik nog leren)
- Oudergesprekken 2 keer per jaar in het jaarrooster opgenomen, maar ook altijd op aanvraag mogelijk.
- Methode-gebonden toetsen
- Methode onafhankelijke toetsen van het IEP-LVS
- Observatie en signaleringslijsten groep 1 en 2
- Landelijk Protocol Dyslexie (o.a. dyslexie signalering in groep 2 volgens methode van Anneke Visser), met risicoscreeningslijsten
- Sidi- R (signalering meer en hoogbegaafde leerlingen)
- Observaties leerkracht en/ of CPO, zowel op individueel niveau als groepsniveau
- Gesprekken collega's, ondersteuningsteam of andere hulpverleners.
- Onderwijskundige rapporten:
    a. Naar andere basisscholen: de ontvangende school zal door onze groepsleerkracht middels het ingevulde onderwijskundig rapport op de hoogte worden gesteld van de ontwikkeling en eventuele bijzonderheden van de betreffende leerling.
    b. Naar het voortgezet onderwijs:
        - Bij de overstap naar het voortgezet onderwijs zal het door de school voor voortgezet onderwijs toegestuurde formulier gebruikt worden.
        - In een gesprek met VO worden deze formulieren toegelicht (warme overdracht)
- Soms blijkt dat de gegevens die wij verzamelen onvoldoende informatie geven over hoe wij het kind zo kunnen begeleiden dat het voldoende van ons aanbod kan profiteren. Dan wordt in overleg met ouders, externe deskundigheid ingeschakeld, zie ook hoofdstuk 5 en 7.

b. Methode Onafhankelijke Toetsen

We volgen de ontwikkeling van de leerlingen voor taal door toetsen vanuit de methodes, waarbij de leerkrachten kunnen zien in welke mate de leerlingen de aangeboden stof beheersen. Voor rekenen worden ook toetsen vanuit de methode gebruikt om te zien in hoeverre de kinderen de stof beheersen. Daarnaast maken de kinderen de tussentoetsen van het Leerling Volg Systeem (LVS). Wij gebruiken daarvoor sinds eind afgelopen schooljaar het IEP-LVS.

Ook het pre-advies voor groep 7 is in het IEP-LVS opgenomen.

Komend schooljaar gaan we het IEP-LVS verder implementeren onder leiding van de ontwikkelaars van het IEP-LVS en onder auspiciën van Lisanne Barsingerhorn, onderwijskundige van de BMS. Ook de Lukasschool in Drachten gaat in dit implementatietraject meedoen, zodat we vanuit een breed perspectief ons hele

toetsingskader met bijbehorende analyses en plannen van aanpak in de HGW-cyclus kunnen ontwikkelen. De wijze van inrichten van de toets kalender, leergesprekken, groepsbesprekingen en oudergesprekken wordt hierin meegenomen.
De leerling als eigenaar van zijn eigen leerproces is daarbij hoofddoel!

Visie IEP-LVS

Een kind is meer dan rekenen en taal, ook zijn sociaal-emotionele ontwikkeling, leeraanpak en creatief vermogen maken hem tot wie hij is. **Een compleet kind** is **hoofd, hart én handen**. Een volgsysteem moet daar rekening mee houden. Niet door een kind af te rekenen op wat het *niet* kan, maar door inzicht te geven in waar een kind nu staat en aan te geven hoe het zich verder kan **ontwikkelen** om te worden wie het is. Door **betekenisvol toetsen** brengt het lEP LVS de ontwikkeling én de talenten van het complete kind in kaart. Een uitkomst waarmee jij als leerkracht samen met de leerling inzicht krijgt in de volgende ontwikkelingsstap en we het **eigenaarschap** van de leerling bij zijn eigen ontwikkeling vergroten.

Compleet kindbeeld

- Hoofd, hart én handen
- Naast taal en rekenen inzicht in **sociaal- emotionele ontwikkeling, leeraanpak** en **creatief vermogen**
- Inzicht in alle talenten

Minder toetsstress

- De leerling staat centraal, niet de toets
- Er zijn geen vaste toetsmomenten, toetsmoment passend bij de leerling
- Beperkte afnametijd

Betekenisvol toetsen

- Aansluiting bij belevingswereld leerlingen
- Taal is geen struikelblok bij rekenen
- Methode-onafhankelijke toetsen
- Volgen op leerdoelen in de onderbouw
- Volgen op referentieniveaus in de bovenbouw

Positieve insteek

- Niet afrekenen, maar ontwikkelen
- Leerlingen niet met elkaar vergelijken
- Focus op groei van de individuele leerling

Nakijktijd wordt leerlingtijd

- Automatisch nagekeken toetsen
- Tijd om resultaten direct met leerling te bespreken
- Inzicht in voortgang van leerling, groep én school

Eigenaarschap leerling

- Inzicht Eigen Profiel
- Betrokkenheid eigen leerproces vergroot motivatie van de leerling
- Positief effect op betrokkenheid ouder

Onderbouw

In de onderbouw gebruiken we een volgsysteem, gebaseerd op de tussendoelen zoals die voor groep 1 en 2 geformuleerd zijn. Dit volgsysteem geeft ons gedetailleerde informatie over de ontwikkeling van de leerlingen. Mocht het IEP-LVS een module voor de onderbouw beschikbaar krijgen, dan zullen we onderzoeken of ook deze bij onze manier van werken aansluit.

Toets-kalender

Wij nemen nu alle methode onafhankelijke toetsen af volgens een jaarlijks vastgestelde toets-kalender

Ons doel blijft om kinderen te volgen en niet om ze met allerlei toetsen te belasten. Gegevens van deze toetsen worden op individueel niveau altijd geanalyseerd in samenhang met de methodetoetsen en de overige gegevens van het kind. Bij het afnemen van toetsen zorgen wij voor een ontspannen sfeer die vergelijkbaar is met de dagelijkse werksfeer voor de kinderen. Waar nodig wordt er in kleine groepjes getoetst. We willen de toets-kalender de komende jaren verder ontwikkelen naar een systeem van “toetsen als je er aan toe bent”.

c. Reflecteren op de gegevens

Om de verkregen gegevens na analyse te kunnen interpreteren is reflectie nodig. Dit doen wij op de volgende manier:

- Gesprekken met het kind (feedback)
- Gesprekken met de ouders
- Gesprekken van de leerkracht met andere leerkrachten (bijv. tijdens bouwoverleg)
- Leerlingbespreking met de IB-er waaraan eventueel ook andere leerkrachten deelnemen

Als er naar aanleiding van deze besprekingen een duidelijke ondersteuningsvraag over een kind geformuleerd wordt, zal deze ondersteuning opgestart worden. Het gaat hierbij meestal om kortdurende ondersteuning, waarna de meeste kinderen daarna weer met vertrouwen zelf door kunnen. Zie ook hoofdstuk 5.

Samen met het kind

Kinderen kunnen meestal heel goed zelf aangeven wat zij nodig hebben om een stap in hun ontwikkeling te maken. Zonder de betrokkenheid van het kind beginnen wij als leerkracht weinig. Dit betekent dat de leerkracht regelmatig gesprekjes heeft met het kind over zijn interesses, werkhouding, vorderingen, gedrag en dergelijke. Op grond van die gesprekjes worden er met het kind afspraken gemaakt. In de bovenbouw worden de kinderen jaarlijks uitgenodigd om samen met hun ouders en de leerkracht in gesprek te gaan.
Twee keer per jaar krijgen de kinderen een rapport. De kinderen mogen dit rapport ook zelf voor een gedeelte invullen en het werk waar ze trots op zijn aan het portfolio gedeelte van het rapport toevoegen.
Met ingang van het nieuwe schooljaar zal het rapport er anders uitzien: de bolletjes verdwijnen en worden vervangen door een geschreven beeld van het kind, om nog meer recht te doen aan de eigen ontwikkeling. Het protfolio gedeelte zal belangrijker worden.
Ook mogen de leerlingen een rapport voor hun leerkracht invullen.

Van groep 2 naar groep 3

Kinderen die in de periode tussen de aanvang van het schooljaar en 1 januari van dat schooljaar zes jaar worden, mogen gezien hun leeftijd naar groep 3. Sommige kleuters zijn klaar om deze stap te maken. Aan het einde van groep 2 kijken wij aan de hand van een aantal criteria hoe de kleuters zich zowel op sociaal-emotioneel als op cognitief gebied hebben ontwikkeld. Deze criteria zijn vastgelegd in een protocol en als bijlage in dit document bijgevoegd. In nauw overleg met de ouders bepalen wij dan of een kind wel of niet door gaat naar groep 3.

Doorstromen naar een volgend leerjaar in midden- en bovenbouw

Soms ontwikkelt een kind zich langzamer dan andere kinderen, niet alleen cognitief maar ook sociaal emotioneel. Incidenteel maken we daarom in overleg met de ouders de keuze om een kind een jaar extra in de midden- of bovenbouw te geven. We doen dit alleen als we ook verwachten dat dit een positief effect op de ontwikkeling van een kind heeft.

Verbetertrajecten

- implementatie IEP-LVS: hart en handen module verder invoeren en borgen. Analyse LVS borgen
- Het LVS van de kleuters: in overleg met IEP verder ontwikkelen

5. Ondersteuningsstructuur

Sociaal emotionele ontwikkeling als belangrijkste ondersteuning voor alle kinderen
Pas als kinderen lekker in hun vel zitten kunnen ze optimaal tot leren komen. Daarom werken we voor alle kinderen hard aan een sociaal veilig klimaat binnen de school. In alle groepen wordt gewerkt met de methode Leefstijl om hiervoor structureel een basis te leggen. De eerste schoolweken (gouden weken) worden gebruikt om de groepen tot een veilige leerplek te maken. Het schoolkamp is voorwaarde scheppend voor de gemeenschapszin binnen de hele school. Observaties van leerkrachten, gesprekken met het kind en ouders geven een goed beeld van de sociaal emotionele ontwikkeling van het kind. Vanaf dit schooljaar zullen we het IEP-LVS invoeren om de kinderen in hun sociale ontwikkeling te kunnen volgen.

Indeling in niveaugroepen
Op basis van de gegevens die wij over de leerlingen verzamelen worden kinderen van een jaargroep vanaf groep 2 voor de basisvakken ingedeeld in 4 niveaugroepen voor wat betreft de instructies. De indeling is terug te vinden in het groepsoverzicht in de groepsmap. Bij iedere niveaugroep hebben we de doelen per vak, per leerjaar omschreven. Komend schooljaar gaan we hier met het hele team een scholingstraject in volgen om deze doelen verder te koppelen aan thematisch werken (zie schoolplan).
Tot nu toe gebruikten wij de resultaten van het werk in de groep en de SVT-toetsen om de leerlingen per vakgebied onder te verdelen in onderstaand schema . Dat houden we voor het eerst half jaar zo aan. Met de invoering van de IEP gaan we onderzoeken of deze indeling daarop aansluit, aangezien de IEP met referentieniveaus werkt

Niveau 1 basisondersteuning (verbreding en verrijking)	Kinderen scoren 80% of hoger bij methode gebonden toetsen en bij het IEP-LVS en kunnen zelfstandig hun werk plannen en uitvoeren	Ze volgen de groepsinstructie maar 'mogen' deze voortijdig verlaten als ze de aangeboden stof begrijpen. Deze leerlingen krijgen verdiepende opdrachten.
Niveau 2 Basisondersteuning	Kinderen scoren 70-80 % bij methode gebonden toetsen en bij het IEP-LVS	Ze volgen de groepsinstructie en het basis aanbod.
Niveau 3 basisondersteuning	Kinderen scoren op onder de 70% bij methode gebonden toetsen en bij het IEP-LVS	Ze volgen de groepsinstructie en krijgen verlengde instructie en waar nodig extra leertijd.
Niveau 4 Extra ondersteuning	Kinderen met een eigen leerlijn vastgelegd in een OPP. Deze kan na onderzoek door deskundige ingezet worden of als er andere redenen zijn deze leerling intensiever te ondersteunen.	Ze volgen zo veel mogelijk de groeps- en verlengde instructie. Daarnaast krijgen ze een aangepast aanbod (voor zover dat ook organisatorisch mogelijk is).

Leerlingen in niveau 1 – (hoog)begaafde leerlingen
Ook kinderen die in hun ontwikkeling vooruit lopen, worden besproken in de leerlingbespreking.
Als wij zien dat het kind de basislesstof met gemak binnen de tijd af heeft, tijd over houdt en goede resultaten behaalt (A-scores) worden er afspraken gemaakt, hoe wij deze kinderen de uitdaging bieden die ze nodig hebben. In hoofdstuk 14 werken wij ons hoogbegaafdheidsbeleid verder uit.

Leerlingen in niveau 2- basisondersteuning
Deze leerlingen volgen het regulier aanbod. Zij kunnen de einddoelen van groep 8 behalen met de geboden instructies en verwerkingsopdrachten.

Leerlingen in niveau 3– basis ondersteuning
Leerlingen binnen niveau 3 hebben onze speciale aandacht. Dit zijn de echte risico leerlingen en tevens de leerlingen waar het meeste rendement van extra inzet te verwachten is. Waar mogelijk willen wij deze kinderen naar een hoger niveau tillen. Hoge verwachtingen en een positieve benadering zijn hierbij uitgangspunt.

- Aan de hand van de verzamelde gegevens kan de leerkracht een ondersteuningsvraag over een kind formuleren. Deze vraag kan betrekking hebben op leerproblemen (het kind ontwikkelt zich veel langzamer of sneller), op werkhoudings- of gedragsproblemen of op de sociaal emotionele ontwikkeling.
- Deze ondersteuningsvraag wordt met de IB-er besproken. Er wordt geanalyseerd welke ondersteuning nodig is, welke tussendoelen daarmee behaald zouden kunnen worden en hoe dit georganiseerd kan worden. Dit wordt in het groepsoverzicht genoteerd. In het logboek wordt genoteerd wanneer er aan de tussendoelen gewerkt wordt.
- Indien nodig wordt een handelingsplan opgesteld, met daarin een duidelijk geformuleerd doel, wat binnen een gestelde termijn haalbaar kan zijn.
- Ondersteuningsvraag en handelingsplan worden met de ouders besproken.
- Na de gestelde termijn vindt een evaluatie plaats, waarna indien nodig een vervolg-handelingsplan wordt opgesteld. Als blijkt dat de ondersteuningsvraag van het kind niet opgelost kan worden door de geboden hulp, en de oorzaak daarvan analyse behoeft, kan hulp het ondersteuningsteam (OST zie hoofdstuk 7) of bijv. de logopedist of dyslexiespecialist, ingeroepen worden.

Deskundigheid van de leerkracht, een goed klassenmanagement en een goede organisatie binnen de school zijn voorwaarden om tegemoet te kunnen komen aan speciale ondersteuningsvragen die binnen de basisondersteuning vallen. In hoofdstuk 5 t/m 8 wordt dit verder omschreven. Dyslectische leerlingen vallen bij ons binnen niveau 3 van de basisondersteuning. In hoofdstuk 6 werken wij ons dyslexiebeleid verder uit.

Leerlingen in niveau 4 – extra ondersteuning
Voor leerlingen die de gewone basisstof niet als vanzelf verwerken en de einddoelen van groep 8 niet kunnen behalen stellen wij een ontwikkelingsperspectief (OPP) op, mits er een deskundige bij betrokken is. Het beleid hiervoor hebben wij omschreven in hoofdstuk 8.

Verbetertraject
De indeling van de leerlingen per vakgebied in bovenstaand schema verder aanpassen vanuit leergroei en referentieniveaus

6. Organisatie en klassenmanagement

Voorwaarde voor realisatie van het werken in de 4 niveaugroepen is een goed systeem van klassenmanagement en zelfstandig werken.

Groepsoverzichten en logboeken
Aan het begin van het schooljaar omschrijft de leerkracht in steekwoorden, naar aanleiding van alle verzamelde gegevens de didactische en pedagogische uitgangspunten per leerling. In het *pedagogische groepsoverzicht* staan de kind-kenmerken en de ondersteuningsbehoefte van iedere leerling. In het didactische groepsoverzicht omschrijft de leerkracht de doelen waar aan gewerkt wordt, met de daarbij behorende specifieke ondersteuningsbehoefte per vakgebied. Voor de diverse vakgebieden kunnen de ondersteuningsbehoeften verschillen: een dyslectische leerling kan voor lezen en spelling in niveau 3 ingedeeld zijn maar kan voor rekenen in niveau 1 geplaatst zijn. Als kinderen een speciale ondersteuningsbehoefte of extra ondersteuning nodig hebben worden er in het didactisch groepsoverzicht tussendoelen gezet voor het komende halfjaar. Deze worden zo SMART mogelijk door de leerkracht geformuleerd.
In het *logboek* van de groep is terug te vinden wanneer er met welke leerling gewerkt wordt aan deze doelen en hoe de voortgang is.
De didactische groepsoverzichten worden na toets afname geëvalueerd door de leerkracht. Tijdens een IB-leerkracht overleg worden deze besproken. Van daaruit gaan wij weer terug naar het begin van de cyclus: *waarnemen* door evalueren van de geplande acties. Wat is het effect van de acties voor het kind? Zijn de doelen behaald? Is aan de behoefte voldaan? Is het voor de leerkracht positief? Wat is er nodig voor het vervolg?
In het groepsoverzicht van de tweede schoolperiode worden de doelen opnieuw vastgesteld en het logboek aangepast. Uiteraard worden ook tussentijdse aanpassingen gedaan als dit nodig is.
Deze systematiek zal organisatorisch met de verdere invoering van de IEP LVS-toetsen misschien enigszins aangepast worden.

Afstemming instructie
Instructies en verlengde instructies vinden door de hele school plaats volgens het rooster.
Door de hele school stemmen de leerkrachten de instructie af op de verschillen tussen leerlingen aan de hand van de niveau indeling. Het directe instructiemodel vormt de basis voor elke instructie.
Binnen de instructiemomenten wordt er rekening gehouden met de verschillende leerlingen. Enkele leerlingen krijgen verlengde instructie, anderen kunnen na een korte instructie zelfstandig aan het werk, sommigen hebben nauwelijks instructie nodig. Vanuit de groepsoverzichten, maar ook aan de hand van de analyses van het dagelijks gemaakte werk, wordt gekeken wie er verlengde instructie nodig heeft. Dit wordt in het logboek genoteerd.
Al in de onderbouw wordt geleerd om te gaan met uitgestelde aandacht. In deze tijd (twee keer per dag 15 minuten) krijgen kinderen die behoefte hebben aan verlengde taal- of rekeninstructie een op hen afgestemd aanbod.

Afstemming verwerkingsopdrachten
In de onderbouw wordt gewerkt met een weektaak voor groep 1 en 2, waarbij allerlei activiteiten aan bod komen. Leerkrachten stemmen de verwerking af op de verschillende leerlingen vanuit kind-kenmerken, observatie en doelen uit de leerlijnen. In de midden- en bovenbouw wordt gewerkt met weektaken waarin de verschillende taken staan beschreven. Hierin vindt differentiatie plaats naar gelang de ontwikkeling van de leerlingen. Er vindt differentiatie plaats voor wat betreft het te maken werk, waardoor de een meer tijd krijgt voor de taak en de ander meer tijd voor verdieping/verbreding. Ook kan er binnen de verwerking per kind afgestemd worden, wat betreft het te gebruiken materiaal en eventuele hulpmiddelen.

Tijdspad:

- 4 keer per jaar spreken CPO en groepsleerkrachten de kinderen door, aan de hand van. groepsplannen/toets-analyse tijdens een groepsbespreking. Schema wordt aan het begin van het schooljaar opgesteld. Tussentijdse besprekingen zijn altijd mogelijk indien nodig.
- In de groepsbesprekingen wordt met de CPO besproken hoe tegemoet te komen aan een specifieke onderwijsbehoefte van een leerling.
  Ook besluiten over leerlingen betreffende overgang, (groeps)handelingsplan, bespreking met het Ondersteuningsteam, aanvraag onderzoek, extra ondersteuning etc. worden hier besproken. Waar nodig wordt dit in het bouwoverleg middels collegiale consultatie verder uitgediept.
- Twee keer per jaar vergadering met het hele team, om resultaten te bespreken van de IEP-toetsen en deze gezamenlijk per vakgebied en in samenhang met de resultaten van de 2 jaar daarvoor, te analyseren. Slechts in bijzondere gevallen (bijv. bij doorverwijzing naar Speciaal Onderwijs of Speciaal Basis Onderwijs of Veilig Thuis), worden leerlingen besproken in het hele team.
- Iedere maand is er overleg tussen de CPO en de directeur en worden bijzonderheden teruggekoppeld.

Waar nodig zal deze cyclus afgestemd worden op het IEP-LVS.

Ondersteuningsroute binnen de school volgens cyclus handelingsgericht werken:

- De leerkracht signaleert een specifieke behoefte bij het kind (door observaties, gesprek met het kind, toetsen , ouders). De leerkracht kan tegemoet komen aan de behoefte van het kind. Leerkracht maakt notitie (kort) in leerlingdossier in Esis
- De leerkracht kan niet tegemoet komen aan de specifieke onderwijsbehoefte van het kind: het kind wordt met de IB-er besproken tijdens CPO-leerkracht groepsbespreking (volgens schema) of als het dringend is tussendoor. Deze bespreking wordt vastgelegd in het leerlingdossier in Esis. Tijdens de CPO leerkracht groepsbespreking worden alle kinderen besproken, maar kan ‘gaat goed’ vaak voldoende zijn.
- Een kind wordt uitgebreider besproken in de CPO-Leerkrachtbespreking bij specifieke behoeften op gebied van:
  - de sociaal emotionele ontwikkeling
  - contact met het kind
  - de taakgerichtheid
  - goed, snel door de stof heen en tijd over
  - methode gebonden toetsen (over een periode van 8 weken onvoldoende)
  - de methode onafhankelijke toetsen; alle kinderen een D en E score (niveau IV en V), alle kinderen die onvoldoende groei laten zien en terugvallen in niveau (dus ook van A naar B).
- In de bespreking wordt (via effectieve leerling begeleiding) geanalyseerd wat de onderwijsbehoefte van het kind is en hoe de leerkracht daar aan tegemoet kan komen. Het gesprek richt zich op het positief handelen van de leerkracht: wat kunnen dit kind en ik wel onder welke omstandigheden en wat hebben wij hierbij nodig? Collegiale uitwisseling en feedback is hierbij vanzelfsprekend.
- In een leergesprek met kinderen worden onderwijsbehoeften met hen afgestemd en ook met de ouders besproken.
- Bij onderwijsbehoeften voor de basisvakgebieden (rekenen, lezen, spelling, begrijpend lezen) is uitgangspunt dat leerlingen zoveel mogelijk geclusterd onderwijs krijgen, met de groepsinstructie meedoen en in verlengde instructietijd extra uitleg krijgen. Dit wordt omschreven in groepsoverzichten.
- Wij hanteren de leerroutes op basis van de tussendoelen zoals die door het SLO (stichting Leerplan Ontwikkeling) zijn uitgewerkt.
  Bij ondersteuningsbehoefte voor gedrag (zowel soc. em. als taakgerichtheid) wordt gekeken wat mogelijke aanpassingen zijn in klassenmanagement, manier van leeraanbod, leerkrachtgedrag, afstemming met de thuissituatie.
- Er wordt een handelingsplan opgesteld als onderzoek naar dyslexie of ontwikkelingsstoornis niet uitgesloten wordt.

- Als blijkt dat ondanks gerichte ondersteuning het kind zich niet naar verwachting ontwikkelt en de oorzaak daarvan analyse behoeft, kan hulp van het Ondersteuningsteam of gespecialiseerde externe deskundigen ingeroepen worden. Zie hoofdstuk 7.

Verbetertrajecten
Vanuit de NPO-gelden extra ondersteuning gericht inzetten, met name in de bovenbouw, waar de groepen groot zijn.

7. Ondersteuningsteam (OST) en overige deskundigheid

A. Inzet Ondersteuningsteam (OST) per september 2020

Aanleiding
De afgelopen jaren zien we op onze school een toename van het aantal leerlingen dat ondersteuning nodig heeft, zowel wat betreft leren, sociaal emotionele ontwikkeling, gedrag, NT2, veiligheid in de opvoeding etc. Vroege signalering is bij ons op school daarbij uitgangspunt. Daarvoor hebben we verschillende routes, die ook in dit School Ondersteunings Plan zijn vastgelegd.
We zien de volgende ontwikkelingen:

- Met de toenemende ondersteuningsbehoefte neemt ook de ondersteuning in de school door externen toe. Externen zijn bij ons van harte welkom als dit in het belang van het kind is.
- Echter zien we dat we als school niet altijd meer 'in control' zijn: er zijn te veel partijen betrokken, waarvan we ook niet altijd kunnen overzien welke kwaliteit aan ondersteuning ze kunnen bieden.
- Ook ervaren we dat we het afgelopen jaar in een paar gevallen te laat vervolgacties op signalering hebben kunnen regelen, de situatie daardoor verslechterde en er meer hulp nodig was, waar lange wachttijden voor waren.

In het schooljaar 2020-2021 zijn we daarom gestart met het ondersteuningsteam

Doel
Het ondersteuningsteam is een groep, door de school gekozen, deskundigen, met een gezamenlijke visie op (passend)onderwijs, dat leerkrachten ondersteunt vanuit handelingsgerichte procesdiagnostiek. Het team heeft tot doel om samen (ouders, leerkracht, intern begeleider, orthopedagoog, gedragsdeskundige, school maatschappelijk werk, etc.) te onderzoeken welke aanpak en ondersteuning het beste aansluit bij de onderwijsbehoeften van de leerling, zodat de leerling alle kansen krijgt om zich optimaal te ontwikkelen.

Organisatie
Het ondersteuningsteam werkt vanuit een oplossingsgerichte aanpak. Bij signalering van zorg rondom een kind, kan preventief en laagdrempelig in beeld gebracht worden welke ondersteuning nodig is, en is het streven deze snel te organiseren.
De CPO-er, leerkracht en ouders komen samen tot de keuze van een ondersteuningstraject. Hierbij wordt niet alleen gekeken naar belemmerende factoren voor het leren, maar vooral naar bevorderende factoren en de kansen en mogelijkheden om de ontwikkeling van het kind positief te stimuleren. Om dit goed in beeld te krijgen, kan er door de een van de deskundigen van het ondersteuningsteam in de klas geobserveerd worden of kort met de leerling gewerkt worden. Deze informatie over de leerling wordt mede gebruikt om praktische acties te bedenken binnen de schoolsituatie, de thuissituatie en eventueel de vrije tijd. Van hieruit wordt de juiste ondersteuning gezocht, waar nodig ook extern, maar altijd in overleg met ouders. Regelmatig worden deze afspraken geëvalueerd en bijgesteld.

Bij de gesprekken zijn altijd de ouders, leerkracht, intern begeleider en de orthopedagoog aanwezig, wanneer het gaat om vragen rondom de ontwikkeling, die uitsluitend met leerontwikkeling te maken hebben. Onze ervaring heeft ons geleerd dat het kijken naar de leerontwikkeling van een kind vanuit een breed perspectief vaak effectief is om snel tot de juiste ondersteuning te komen. Daarom nemen in de meeste gevallen ook gedragsdeskundige en school maatschappelijk werk deel aan de gesprekken.
Door samen te werken met deskundigen, krijgen de leerkracht en de ouders steeds meer zicht op wat het kind nodig heeft, waardoor telkens een volgende stap kan worden gemaakt in het handelen.
Ouders geven altijd eerst toestemming voordat het traject gestart wordt.

Expertise
Het Ondersteuningsteam komt tenminste 4 x per jaar, in vooruit geplande dagen, bijeen om zo cyclisch te kunnen werken en continuïteit in het volgen van leerlingen te kunnen borgen: zijn de juiste stappen gezet om de ontwikkeling van het kind te ondersteunen, welke bijstelling is nodig? Leerkrachten, intern begeleider en directeur kunnen voor een leerling, een groep of hun school vragen neerleggen bij het Ondersteuningsteam.
Voordat een leerling besproken wordt, is altijd een toestemmingsformulier ingevuld door ouders.
Deelnemers externen:
Orthopedagoog: Chantal Gijtenbeek van Cedin
Gedragsdeskundige: Ellen Jonker van de Stipe
School maatschappelijk werk: Wemanda Teunissen en Mara Denkers

Uitgangspunten:
- Een helder zorgbeleid voor team en ouders. Het ondersteuningsteam verrijkt/verdiept de interne zorgstructuur.
- Duidelijke structuur en opbouw: planmatigheid; het handelingsplan wordt regelmatig geëvalueerd en bijgesteld.
- Meer handelingsgericht werken: tot concretere hulp komen – morgen kan het kind met de leerkracht op school verder!
- Het ondersteuningsteam geeft de betrokkenen vertrouwen en stimuleert om er weer tegenaan te gaan.
- De werkwijze vergroot de betrokkenheid van de leerkracht en aanpak en is doordat hij/zij dit proces meemaakt meer gemotiveerd tot handelen.
- Handelingsadviezen en diagnostiek lopen parallel.

Planning
4 keer per jaar bijeenkomst op school. CPO-er stelt in overleg met de leerkrachten de agenda samen die ongeveer een week van te voren wordt gedeeld met de andere OST-leden. Zo nodig komt één van de deskundigen voor het OST observeren, zodat die indrukken direct meegenomen kunnen worden in het OST.

Evaluatie
In februari 2021 is er een tussenevaluatie gehouden en in juni 2021 is er een eindevaluatie gehouden van deze pilot, dit traject.
Punten uit de evaluatie:
Positief:
- Ouders zijn snel betrokken in de zorg om hun kind
- Ouders ervaren dat de zorg op 1 lijn staat. Er ontstaat vertrouwen en een opener sfeer.
- Leerkrachten zijn meer betrokken bij de grote lijnen rondom zorg en kunnen daarmee ook hun eigen verantwoordelijkheid nemen.

Verbeterpunten:
- Doorgaande lijn meer waarborgen door administratief goed te verwerken welke acties er zijn afgesproken en wat meegenomen moet worden in de volgende OST.

- De scheidslijn over wat verantwoordelijkheid is (geldstromen) van school en wat verantwoordelijkheid is (geldstromen) van jeugdhulpverlening, is niet altijd duidelijk. Dit moet bespreekbaar blijven in het OST.

Borging:
Ieder jaar evaluatie in laatste OST. Actiepunten worden dan opnieuw geformuleerd.

B. Overige deskundigheid

Interne deskundigheid
Wij hebben specifieke deskundigheid in het team (interne deskundigheid) op het gebied van het begeleiden van leerlingen met ontwikkelingsproblematiek ADHD en ASS, waarbij gedrag, werkhouding en taakgerichtheid extra ondersteuning behoeven. Daarnaast is er ook expertise opgebouwd in het team in het werken met leerlingen met leerproblematiek zoals beperkte of zeer veel cognitieve mogelijkheden. In het begeleiden van leerlingen met dyslexie hebben wij de afgelopen jaren een gerichte aanpak ontwikkeld in samenwerking met de behandelende dyslexie specialist (extern). Daarnaast is er in het team deskundigheid op het gebied van beelddenken, faalangstreductie en Sociale vaardigheidstrainingen. Hier zijn teamleden gericht voor geschoold.

Externe deskundigheid
Allereerst zijn de ouders voor ons als school de deskundigen bij uitstek als het gaat om de ontwikkeling van hun kind. Daarom zijn zij uiteraard altijd betrokken als het gaat om inzetten van externe deskundigen en schakelen zij deze zelf in of geven zij ons toestemming om deze in te schakelen.
Naast de expertise van de deskundigen in het OST kunnen wij een beroep doen op diverse ander deskundigen: ambulante begeleiders van cluster 1 (Visio), en cluster 2 (Kentalis) hebben de afgelopen jaren veel expertise aan het team overgedragen.
De afgelopen jaren hebben wij een intensieve samenwerking opgebouwd met de logopedisten praktijk, waar leerlingen met dyslexie tevens behandeld worden.
Wanneer een kind zich ondanks ondersteuning niet naar verwachting ontwikkelt en de oorzaak hiervan nadere analyse behoeft om de juiste ondersteuning te kunnen bepalen, kunnen orthopedagoog of psycholoog extra onderzoek doen. Waar mogelijk vragen wij ouders dit onderzoek zelf aan te vragen en via de zorgverzekering te laten financieren.
In sommige gevallen kan school het onderzoek bekostigen. Daarvoor gelden de volgende criteria:

- het kind heeft de interne zorgroute doorlopen
- er is minimaal 3 maanden lichte ondersteuning geboden aan de hand van een handelingsplan.
- het kind laat ondanks de extra inzet :
    1. scores zien die sterk afwijken van het gemiddelde van de groep
    2. gedrag zien dat hem of haar over langere tijd beperkt in groei van de (leer)ontwikkeling
    3. beiden
- Als het kind toets scores laat zien die sterk afwijken van het gemiddelde van de groep kan er intelligentieonderzoek aangevraagd worden.
- Als het gedrag van het kind hem of haar over langere tijd beperkt in groei van de (leer)ontwikkeling kan breed onderzoek aangevraagd worden.
- Ouders kunnen het onderzoek niet zelf of via de zorgverzekeraar bekostigen.

Overige externe deskundigheid en zorg (zie schoolgids)

Zorg Advies Team BMS

De BMS heeft een eigen zorg advies team, waar wij als school een beroep op kunnen doen. Zij bieden de scholen ondersteuning met expertise op het gebied van ontwikkelingsvragen rondom kinderen, rondom dossiervorming en ondersteunen bij eventuele verwijzingen naar het speciaal (basis) onderwijs. Het Steunpunt Onderwijs Noord is ook direct verbonden met dit zorg advies team, zodat we ook gebruik kunnen maken van de expertise van deze organisatie.

Schoolmaatschappelijk werk en gebiedsteam

Schoolmaatschappelijk werk en de gebiedsteams (georganiseerd vanuit de gemeente) zijn voor ons belangrijke externe partners als er vragen rondom opvoeding en gezin zijn. Zij hebben daarbij tevens een coördinerende functie om hulp op dat gebied te realiseren. We ervaren dat we via korte lijnen intensief kunnen samenwerken.

GGD Fryslân

De GGD Fryslân adviseert kinderen, jongeren, hun ouders en leerkrachten bij vragen en problemen op het gebied van gezond gedrag, hygiëne en groei en ontwikkeling, zowel op lichamelijk, sociaal als geestelijk gebied. Zo nodig wordt doorverwezen naar een huisarts of hulpverleningsinstelling.
Onze school wordt elk jaar bezocht door een schoolarts. Volgens een bepaald schema worden de kinderen in de basisschool onderzocht. Ouders krijgen hiervoor tijdig een oproep.

Logopedie

Eens per jaar bespreekt de logopedist de kinderen van groep 1 op basis van formulieren die door ouders en leerkracht over de spraak- en taalontwikkeling ingevuld zijn. Het doel van deze screening is preventie en eventueel vroegtijdig hulp kunnen bieden.
Ouders krijgen bericht als de logopedist tijdens deze screening bijzonderheden bij een kind opmerkt.

Verwijsindex

Soms krijgt een kind extra zorg van een begeleider, hulpverlener of op school. Dit is altijd een professional. Met de verwijsindex kunnen professionals die betrokken zijn bij een kind elkaar vinden en beter samenwerken. Alle professionals in Nederland werken met de Verwijsindex, dus ook bij ons op school wordt deze gebruikt, met als doel waar nodig de beste ondersteuning voor de leerlingen te realiseren.
De verwijsindex is een gesloten systeem waarmee alleen bevoegde mensen mogen werken.
Bij een melding in het systeem worden alleen persoonsgegevens van de jongere (naam, adres, geboortedatum) opgenomen. De reden van de melding wordt niet opgenomen. Er komt dus geen informatie over de aard van het probleem en de behandeling in de verwijsindex. De gegevens verdwijnen na twee jaar vanzelf weer uit het systeem.

Jeugdwet

Met de invoering van de Jeugdwet is de verantwoordelijkheid voor de geestelijke gezondheid van kinderen bij de gemeente komen te liggen. De gemeente Weststellingwerf blijft nog volop in ontwikkeling om deze optimaal uit te voeren. Continue afstemming met de gemeente blijft daarom noodzakelijk. We zijn actief in het initiëren van overleg om tot een maximale afstemming ten behoeve van de zorg van kinderen te komen.

Samenwerkingsverband Friesland

Bij vragen rondom grenzen aan de zorg krijgen wij ondersteuning van het Samenwerkingsverband, om samen met ons en ouders naar de juiste afstemming te komen.

Overige zorgpartners

Omdat we veel leerlingen met bijzondere ondersteuningsbehoefte op school hebben, is er ook regelmatig contact en overleg met behandelaars zoals psychiaters en psychologen, fysiotherapeuten, kindercoaches, diverse

trainers en therapeuten op het gebied van ondersteuning voor de sociaal emotionele ontwikkeling. Wij staan hier altijd voor open en ervaren dat dit het kind ten goede komt als thuis, school en hulpverlening goed op elkaar afstemmen.

8. Extra ondersteuning en ontwikkelingsperspectief plan

Extra ondersteuning
Voor leerlingen die de gewone basisstof niet als vanzelf verwerken en de einddoelen van groep 8 niet kunnen behalen stellen wij een ontwikkelingsperspectief plan (OPP) op. Ook voor leerlingen met afwijkend gedrag stellen wij een OPP op. Om te besluiten tot het opstellen van een OPP is er overleg met het OST of een andere externe deskundige. In de meeste gevallen is er onderzoek door een deskundige gedaan.
Het OPP dit schept naar ouders toe duidelijkheid over wat de school doet, wat er van de leerling wordt verwacht en wat de school van de ouders mag verwachten. Ouders stemmen in met het planningsdeel van het OPP.

Criteria voor het opstellen van een eigen leerlijn in een OPP bij ons op school
Wij werken op school met groepsplannen waarin drie niveaus van leren omschreven zijn.
Zolang leerlingen binnen een van deze niveaus de lesstof kunnen volgen en verwerken, blijven zij opgenomen in de groepsplanning en krijgen geen eigen leerlijn.
In bijzondere gevallen stellen wij wel een eigen leerlijn op die vastgelegd wordt in een OPP. Daarbij moet aan de volgende criteria voldaan zijn:

- De leerling is besproken in het OST van de eigen school waarin de diverse deskundigen inbreng hebben.
- Er is onderzoek gedaan bij de leerling door de orthopedagoog uit het OST of een externe orthopedagoog of psycholoog; in dit laatste geval is het noodzakelijk dat deze externe deskundige goed ingevoerd is in het werken met een ontwikkelingsperspectief; tevens is het noodzakelijk dat deze externe deskundige goed bekend is met de manier van werken van onze school.
- Ook bij het bepalen of het noodzakelijk is, dat een bepaalde leerling volgens een eigen leerlijn gaat werken, is het raadplegen van het OST of externe deskundigheid voorwaarde.
- Bij dyslectische leerlingen is het in principe niet noodzakelijk om een OPP op te stellen, tenzij de dyslexie ook bij andere vakgebieden een dusdanige belemmering vormt dat de einddoelen van groep 8 niet behaald kunnen worden. Dus als er bijv. sprake is van een ernstig automatiseringsprobleem binnen het rekenen. Ook als er bijkomende problematiek is zoals bijv. een concentratie probleem, kan het noodzakelijk zijn toch een OPP op te stellen.
- Leerlingen met een gedragsprobleem kunnen ook in een OPP een eigen leerlijn krijgen wat betreft gedrag.

Inhoud OPP
In het OPP zijn de onderwijsdoelen, het leerstofaanbod en de wijze van begeleiding voor een leerling vastgelegd, dat leidt tot een vastgesteld eindperspectief.
In het OPP staat in ieder geval:

- *het uitstroomprofiel:* de onderwijssoort of het vervolgonderwijs waarnaar de leerling naar verwachting zal uitstromen dan wel het soort arbeid of de vorm van dagbesteding waarnaar uitstroom van de leerling wordt verwacht;
- de *onderbouwing* van het uitstroomprofiel;
- de *belemmerende en bevorderende factoren* die van invloed zijn op het onderwijs aan de leerling. Dit zijn kind-gebonden factoren en omgevingsfactoren die (mede) bepalen of een leerling een bepaalde uitstroombestemming kan bereiken, zoals bijvoorbeeld motivatie, of een stimulerende thuisomgeving;
- het *handelingsdeel:* een omschrijving van de individuele begeleiding die is afgestemd op de behoefte van de leerling.
- *afwijking van het onderwijsprogramma.* Het OPP van leerlingen in het regulier basis- en voortgezet onderwijs vermeldt ook wanneer wordt afgeweken van één of meer onderdelen van het onderwijsprogramma. Dit geldt niet voor leerlingen in het speciaal basisonderwijs of in het (voortgezet) speciaal onderwijs.

- *vervangende onderwijsdoelen*: als de kerndoelen niet voor een leerling gehanteerd kunnen worden, wordt in het OPP aangegeven welke vervangende onderwijsdoelen worden gehanteerd. Dit is alleen vastgelegd voor het basisonderwijs en het (voortgezet) speciaal onderwijs.
- *afwijken van de onderwijstijd.* Het OPP vermeldt de afspraken die zijn gemaakt over het onderwijsaanbod, de toetsing, de begeleiding van de school en de beoogde duur. Bovendien moeten de wettelijk vertegenwoordigers van de leerling op de hoogte zijn en het handelingsdeel van het OPP hebben ondertekend. Deze bepalingen gelden vanaf 1 augustus 2018.

De ondersteuning die onder de basisondersteuning valt, hoeft dus niet te worden beschreven in het ontwikkelingsperspectief.
Op het ontwikkelingsperspectief is de Algemene Verordening Gegevensbescherming (AVG) van toepassing.
Uit de AVG volgt dat in het ontwikkelingsperspectief alleen persoonsgegevens mogen staan, die noodzakelijk zijn voor het doel ervan.

Wij hanteren hierbij vaststaande formats die tevens een handleiding vormen, doordat in de diverse velden aangegeven staat welke gegevens ingevuld moeten worden.
Wij werken SMART en evalueren 2 keer per jaar.

OPP gedrag
Voor leerlingen die extra ondersteuning nodig hebben op het gebied van taakgerichtheid en sociale vaardigheden stellen wij een planningsdeel voor gedrag op behorende bij het OPP.
Daarin omschrijven we de ondersteuningsbehoefte van de leerling en op welke wijze we daaraan tegemoet komen. We gebruiken daarbij de leerlijnen sociaal gedrag en taakgerichtheid van de CED als uitgangspunt.

Gesprek met het kind
Voor kinderen met een eigen leerlijn is het extra belangrijk dat wij hen gemotiveerd houden en dat ze de aansluiting met de groep behouden. Daarom houden wij regelmatig gesprekjes met deze kinderen. Niet alleen om ze te volgen in hun welbevinden maar ook om ze steeds betrokken te houden bij hun eigen ontwikkeling: ze kunnen vaak zelf heel goed aangeven wat ze nodig hebben om een volgende stap te maken.

9. Ondersteuning ‘leerlingen in de knel’

We zien de afgelopen jaren dat er een toename is van zorg voor leerlingen die gerelateerd is aan de thuissituatie van kinderen: we signaleren meer problemen in ontwikkeling bij kinderen door scheiding, handelingsverlegenheid in opvoeding bij ouders, sociale problematiek bij ouders.
Ook zien we een toename van zij-instroom: leerlingen die op een andere school vastlopen en op onze school een nieuwe kans krijgen.
Voor deze kinderen in de knel zijn we extra alert op de afstemming school en thuis. We willen de deskundigheid van het OST gaan inzetten om deze kinderen en hun ouders beter te kunnen begeleiden. Vroegtijdig signalering van problemen en preventieve aanpak rond welbevinden van het kind is daarbij van wezenlijk belang.

Vroegtijdig signaleren en preventief werken door:

- Bij aanmelding tijd voor de intake nemen en in alle rust doorvragen naar de gezinssituatie, waarbij ook toegelicht wordt wat het belang van driehoek ouders, school, kind voor de ontwikkeling van een kind betekent.
- Doordat ouders hun kind in de klas brengen wordt erdoor de leerkracht vertrouwen met ouders opgebouwd vanuit wederzijds contact.
- Bij de kinderen in groep 1 wordt door de leerkracht op huisbezoek gegaan. Ook in andere groepen kan dit in bepaalde gevallen van meerwaarde zijn.
- CPO en directie lopen bij het ingaan en uitgaan van de school zichtbaar voor ouders rond en leggen actief contact met ouders.
- Het belang van het gevoel van veiligheid voor ouders om hun zorgen met ons te delen.
- leerkrachten signaleren op basis van observaties en leergesprekjes waarbij de basisvraag hoe is het welbevinden van dit kind?’’ uitgangspunt is.
- Als er signalen zijn die vragen om samen met ouders in gesprek te gaan over het welbevinden van het kind doordat er in de thuissituatie problemen zijn, dan nodigt de CPO-er de ouders uit voor een gesprek. Samen op zoek gaan naar de juiste ondersteuning is het doel.
- Waar nodig wordt het OST ingezet met toestemming van ouders.
- De CPO heeft een brede kennis van de regionale sociale kaart.
- SMW is de afgelopen jaar steeds nauwer bij school betrokken en zichtbaarder voor ouders geworden waardoor snel hulp van bijvoorbeeld het gebiedsteam ingezet kan worden.
- De school neemt altijd het initiatieven tot een multidisciplinair overleg op school samen met ouders zodra er externe hulp ingeschakeld is. De driehoek rond het kind wordt zo bewaakt!

Zij-instroom

De afgelopen jaren krijgen we steeds vaker verzoek van ouders om hun kind dat is vastgelopen op een andere school een plek te bieden op onze school. Kinderen zijn vastgelopen om uiteenlopende redenen. Vaak is er sprake van leerfrustratie (niet onderkende problemen op het gebied van dyslexie, automatisering, executieve functies). Sommige kinderen hebben een eigen wijze van ontwikkelen en vallen daarom op sociaal emotioneel vlak buiten de groep op hun school van herkomst. Onze ervaring leert dat deze zij-instromers na een periode van gewenning weer tot bloei komen. Toch vragen ze ook onze speciale aandacht en daarom kunnen we niet in alle gevallen deze kinderen een plek bieden.
We doorlopen dan ook een aantal stappen alvorens tot inschrijving over te gaan

- Een uitgebreide intake waarin de ontwikkelingsgeschiedenis van het kind zorgvuldig doorgenomen wordt en de ondersteuningsvragen in beeld worden gebracht.
- Er wordt contact opgenomen met de andere school om de leerling door te spreken en hun beeld van het kind te horen

- Er wordt ouders gevraagd inzage in het dossier van het kind te geven en ook rapportages van deskundigen hierbij beschikbaar te maken.
- Waar nodig wordt een observatie gedaan van het kind op de andere school
- Op basis van alle verzamelde gegevens bepaalt de directie of de ondersteuning die nodig is, geboden kan worden door school. Belangrijke vragen die hierbij o.a. een rol spelen zijn: is er voldoende expertise in het team, is er ruimte in de groep om ondersteuning te bieden zonder dat het aanbod aan de andere kinderen hier onder lijdt? Zie ook hoofdstuk 13 Grenzen aan de zorg voor uitgebreide informatie over de voorwaarden.
- In sommige gevallen worden er met ouders van te voren afspraken vastgelegd over ondersteuning door externe deskundigen als het kind op school komt.
- Ervaring heeft geleerd dat korte lijnen met ouders een belangrijke factor zijn in het opbouwen van vertrouwen in school, zowel voor ouder als kind. De leerkracht van de zij-instromer zorgt zo spoedig mogelijk na plaatsing voor een gesprek met ouder en kind aan de hand van een door ouders ingevuld intakeformulier.

10. Ondersteuning van dyslectische leerlingen

De school volgt het dyslexieprotocol zoals dit door het Expertisecentrum Nederlands is vastgesteld.
Dit protocol focust op de groepen 1, 2 en 3 omdat wij van vroegtijdige hulp meer resultaten verwachten.

Risicoleerlingen in beeld brengen
Het volgen van het protocol betekent dat wij de risicoleerlingen aan het einde van groep 2 meestal al in beeld hebben omdat wij ze volgen aan de hand van een aantal instrumenten. Overigens vinden wij een belangrijk aantal toetsingsinstrumenten uit het leesprotocol ook terug in ons leerlingvolgsysteem:

1. Overdracht formulier voorschoolse opvang waarin informatie over de spraakontwikkeling is opgenomen bij de instap in groep 1.
2. Intake ouders over de taal/spraakontwikkeling.
3. Woordenschattoets – na 2 maanden in groep 1 (alle leerlingen).
4. Logopedische screening (alle leerlingen), gefaciliteerd vanuit de gemeente Weststellingwerf.
5. Observatie van de spraaktaalontwikkeling aan de hand van ons signaleringsinstrument 'Volgen Ontwikkeling Groep 1 en 2' (alle leerlingen).
6. Indicatielijstje vroegtijdig opsporen van risicolezers invullen door ouders en leerkracht- eind groep 1/ na 5 maanden onderwijs in groep 1 (zorgleerlingen).
7. LVS observatiesysteem Taalontwikkeling (tussendoelen SLO)
8. Dyslexie risico screening (Masterplan dyslexie) – midden groep 2 (alle leerlingen).
9. Indicatielijstje vroegtijdig opsporen van risicolezers - midden groep 2 (zorgleerlingen).
10. Wat zeg je? Auditieve test – vanaf groep 2 – (zorg leerlingen).
11. Indicatielijstje vroegtijdig opsporen van risicolezers - eind groep 2 (zorgleerlingen).
12. Vaste overleg momenten met de logopediepraktijk waar risicoleerlingen in behandeling zijn.
13. Leerlingen vroegtijdig doorverwijzen naar de logopedie als auditieve synthese, analyse en letterkennis achterblijft.
14. Inbrengen leesresultaten groep 3 in de leerlingenbespreking – zomer t/m februari groep 3.
13. De herfstsignalering – na 8 weken in groep 3 (alle leerlingen).
14. Leerlingen doorverwijzen naar logopedie (Veelzeggend) die uitval bij herfstsignalering laten zien.
15. De februarisignalering (alle leerlingen).
16. Het afnemen van de gangbare leerlingvolgsysteemtoetsen.
17. Het afnemen van het PI-dictee en de DMT.

Leerlingen met dyslexie-risico ondersteunen

- Leerlingen die in groep 2 op niveau 3 in het groepsoverzicht waren opgenomen, blijven in groep 3 en 4 ook ondersteuning ontvangen (niveau 3: extra verlengde instructie en extra oefentijd) tenzij de scores echt overtuigend over langere periode op niveau 2 zijn (minimaal 2 keer PI en DMT op niveau gemaakt).
- Leerlingen waarbij wij veel risicofactoren voor de taalontwikkeling signaleren bespreken met ouders.
- Leerlingen die wij in groep 2 en 3 hebben opgenomen in de extra ondersteuningsbehoefte voor lezen, volgen wij extra in groep 4.
- In groep 4 nemen wij naast de SVT-toetsen minimaal 2 keer het PI dictee en de DMT toets af bij deze leerlingen om ze gespecialiseerde hulp te bieden en om de eventuele onderzoeksvraag goed te kunnen onderbouwen met een dossier. Daarin zijn individuele handelingsplannen voor spelling en technisch lezen opgenomen waaruit aantoonbaar blijkt dat er 2 x een periode van 3 maanden een uur in de week extra met het kind geoefend is zonder voldoende resultaten.
- Afgelopen schooljaar is de expertgroep Lezen gestart met uit iedere bouw een leerkracht. Deze expertgroep zal komend jaar de leesmaterialen gaan uitbreiden met name gericht op leesmotivatie en aanbod voor de zwakker lezers. Dit laatste in overleg met de dyslexiebehandelaar van Veelzeggend.

Samenwerking dyslexiespecialist
Onze school werkt nauw samen met de logopediepraktijk Veelzeggend waar gespecialiseerde dyslexie behandelaars werken. Als wij vermoeden dat een kind dyslectisch zou kunnen zijn vindt er overleg plaats tussen ouders, school en Veelzeggend, om extra hulp al in een vroeg stadium zo goed mogelijk af te stemmen.
De afgelopen jaren hebben wij de hulp in school voor zowel de risicoleerlingen als de leerlingen waarbij dyslexie is vastgesteld afgestemd op de behandeling die ze van de specialist krijgen omdat dit bewezen resultaten oplevert.

Extra hulp technisch lezen voor leerlingen met een dyslexie(risico)
Dyslectische leerlingen hebben baat bij veel en herhaald lezen om zo 'leeskilometers' te maken en hun fonologische vaardigheden te verbeteren. Daarom wordt er met deze leerlingen in kleine groepjes (max. 4 lln) Ralfi gelezen. Deze groepjes worden zowel door leerkrachten, onderwijsassistent als ouders begeleid volgens een vaste systematiek.
Vanaf vorig schooljaar gebruiken een aantal leerlingen het ondersteuningsprogramma L2S.

Extra hulp spelling voor leerlingen met een dyslexie(risico)
We werken met de methode Spelling op Maat. Voor spellingzwakke en dyslectische leerlingen is dit een ideale methodiek, omdat ze inzicht krijgen in de opbouw van de Nederlandse spelling. Door dit op een andere manier dan met letters te visualiseren, kunnen ze grip krijgen op het proces dat gebeurt tijdens een spellingregel. Het is daardoor niet meer een kwestie van het uit je hoofd leren van een spellingregel en deze vervolgens vergeten toe te passen, maar het begrijpen van een spellingregel, doordat er logica in gebracht wordt. Er is meer tijd voor (klassikale instructie en oefening ingepland. Samen met retentietraining verwachten we dat dit positieve effecten op de spellingresultaten en het gevoel van eigen waarde van de leerlingen heeft.
Spelling op Maat is niet alleen geschikt voor leerlingen met spellingproblemen of dyslexie, maar ook voor leerlingen die wel goed zijn in spelling. Ook zij krijgen een goed inzicht in de opbouw van de Nederlandse spelling en kunnen aan de slag met uitdagende plustaken..

Dyslexieonderzoek
De extra hulp wordt vastgelegd in een dossier. Als blijkt dat het kind zich toch onvoldoende ontwikkelt op het gebied van lezen en spelling, kunnen ouders onderzoek naar dyslexie aanvragen. Als dit vastgesteld wordt kunnen ouders het dossier door de onderzoeker aan de gemeente voorleggen om een verzoek tot vergoeding van de behandeling te doen. De school ondersteunt ouders en behandelaar waar nodig in contact met de gemeente (korte lijnen).
Vaak krijgen kinderen eind groep 4 een dyslexieverklaring waarna behandeling opgestart kan worden. Tijdens de behandelperiode is er intensief overleg tussen school, ouders en behandelaar van Veelzeggend (of de andere behandelaars van bijv. DZNN), om er voor te zorgen dat het kind met zelfvertrouwen het lezen en spelling in eigen tempo kan gaan verwerven.

Inzet hulpmiddelen voor dyslectische kinderen
In overleg met ouders en kind mag het kind hulpmiddelen in de klas gebruiken die hem ondersteunen bij leren. Daarbij wordt altijd afgestemd op de behoefte van het kind.
Financiering van digitale middelen wordt via de zorgverzekeraar geregeld.
Bij toetsen krijgt het kind extra tijd deze te maken.

Verbetertraject
- Afgelopen schooljaar is de expertgroep Lezen gestart met uit iedere bouw een leerkracht. Deze expertgroep zal komend jaar de leesmaterialen gaan uitbreiden met name gericht op leesmotivatie en aanbod voor de zwakker lezers. Dit laatste in overleg met de dyslexiebehandelaar van Veelzeggend.

11. Ondersteuning van leerlingen met dyscalculie

Leerlingen met rekenproblemen vallen onder de basisondersteuning. In de ondersteuningsstructuur (hoofdstuk 4) vallen zij onder niveau 3: ze volgen de groepsinstructie en krijgen verlengde instructie en waar nodig extra leertijd.
De school heeft nog geen ervaring met het diagnosticeren van leerlingen met dyscalculie.
Sinds afgelopen jaar wordt er gewerkt met de Methode Getal en Ruimte junior.

Verbetertraject:

- De expertgroep rekenen gaat dit schooljaar de (digitale) analyse mogelijkheden van de methode verder implementeren.
- Zo Doen We Het Kaart opzetten voor leerlingen met rekenproblemen, zoals we ook voor leerlingen met dyslexie(risico) hebben uitgewerkt.

12. Ondersteuning van leerlingen met een TOS of CVI

TOS

Leerlingen met een Taalontwikkelingsstoornis (TOS) zijn welkom bij ons op school, mits zij sociaal emotioneel aansluiting kunnen vinden bij andere leerlingen.
De afgelopen jaren hebben wij ervaring opgedaan in het werken met deze kinderen en begeleiden wij succesvol verschillende leerlingen met een arrangement van Kentalis binnen onze school.
De inmiddels intensieve samenwerking met Kentalis en de veelvuldige aanwezigheid van de ambulant begeleider en gespecialiseerde onderwijsassistent, heeft de kennis en inzichten in de taalontwikkeling van kinderen vergroot, waardoor alle kinderen op school profiteren van deze ontwikkeling in de school.

CVI

Kinderen met een Cerebrale Visuele Stoornis (CVI) zijn ook welkom bij ons op school. Ook met het afstemmen van het onderwijsaanbod aan deze kinderen hebben we de afgelopen jaren hebben we de afgelopen jaren ervaring en deskundigheid in school opgebouwd, in nauwe samenwerking met VISIO, waar deze kinderen een arrangement kunnen krijgen. De ambuaant begeleider ondersteunt de leerkracht en de ergotherapeut werkt met het kind aan eigen leer strategieën gericht op het compenseren van de visuele beperking.

Verbetertraject

We hebben samen met Kentalis en de Kinderkei een haalbaarheidsonderzoek gedaan om te onderzoeken of de St. Franciscusschool in samenwerking met de Kinderkei een medium setting voor kinderen met een TOS kan gaan bieden vanaf 2 jaar, waardoor er eventueel nog meer faciliteiten beschikbaar komen.
Conclusie: de samenwerking is op dit moment optimaal en het worden van een medium stting levert geen extra voordelen op.

13. Ondersteuning leerlingen met medische zorg

Voor leerlingen die medische zorg nodig hebben op school, volgen wij het medische protocol zoals dat is vastgesteld door de BMS, ook als het gaat om toedienen van medicatie onder schooltijd.
Zowel bij aanmelding van een leerling, of wanneer een leerling gedurende de schoolloopbaan medische zorg op school nodig heeft, wordt het stappenplan uit het protocol gevolgd om te bepalen of wij de medische zorg op school kunnen bieden (zeker als het gaat om voorbehouden medisch handelen) en het kind het passende aanbod kunnen doen, of dat we hierbij aan de grenzen van onze zorg komen en we samen met ouders op zoek gaan naar andere school.
Dit vraagt om zorgvuldige afwegingen, waarbij ook externe deskundigen betrokken zijn. Steunpunt Onderwijs Noord is de organisatie die ons hierbij ondersteunt.

14. (hoog)Begaafde leerlingen

Onze kijk op (hoog)begaafdheid
Ook voor slimme kinderen moet de basisschooltijd een waardevolle (ontwikkelings-)tijd zijn waarin zij op hun eigen niveau en tempo nieuwe kennis en vaardigheden kunnen opdoen. Circa 15% van de leerlingen op de basisschool is meer- of hoogintelligent.
In de moderne visies op (hoog)begaafdheid spreekt men over het algemeen over 'het behalen van uitzonderlijke prestaties op verschillende gebieden'. Volgens Renzulli / Mönks beschikt een (hoog)begaafde leerling naast een hoge intelligentie tevens over een hoge graad van creatief denken en een hoge taakgerichtheid. De factoren in de omgeving (gezin, school en vriendenkring) bepalen mede of dit talent tot uiting komt in hoge prestaties

Kenmerken van een hoge begaafdheid

- Een snelle taalontwikkeling die al opvalt op jonge leeftijd.
- Wiskundig inzicht dat al op jonge leeftijd merkbaar is.
- Een goed ontwikkeld geheugen.
- Een sterk concentratievermogen waardoor hoogbegaafden meerdere dingen tegelijk kunnen doen.
- Interesse in complexe onderwerpen op vroege leeftijd.
- Perfectionisme en het (kunnen) stellen van hoge verwachtingen aan zichzelf. Dat betekent niet dat hoogbegaafden perfecte studenten zijn, wel dat zij hoge verwachtingen (kunnen) stellen aan prestaties die zij zelf belangrijk vinden. Dit kan helaas ook leiden tot grote faalangst, wanneer ze niet kunnen beantwoorden aan de eisen die ze aan zichzelf stellen.[5]
- Groot rechtvaardigheidsgevoel.
- Een kritische ingesteldheid tegenover volwassenen (leraren inbegrepen). Vaak zijn hoogbegaafde kinderen niet in staat om die kritiek op een goede manier te verpakken en over te brengen, waardoor het 'brutaal' over kan komen.
- Sommige hoogbegaafden zijn ook hoog-sensitief . Zij nemen dan bijvoorbeeld bepaalde (subtiele) nuances waar in de lichaamstaal van anderen of ze zijn zeer gevoelig voor bepaalde textielsoorten of geluiden. Deze hoog-sensitiviteit kan leiden tot een verschil tussen wat het hoogbegaafde kind kan begrijpen en wat het emotioneel kan verwerken, en dat kan leiden tot angstgevoelens. Dit zou het dagelijks functioneren van een hoogbegaafde kunnen belemmeren.

De ouders, de vriendenkring en ook de school zijn belangrijke omgevingsfactoren die de leergierigheid en innerlijke ambitie van het kind kunnen stimuleren of afremmen.
(Hoog)begaafdheid is geen blijvende toestand, waarin je je voor eens en voor altijd bevindt.
(Hoog)begaafdheid wordt hoe langer en meer gezien als een dynamisch proces, waarin de persoon zich onder invloed van wisselende milieufactoren en bepaalde persoonlijkheidsfactoren min of meer (hoog)begaafd zal gedragen. In die zin bén je niet (hoog)begaafd, maar kun je het worden.

Belangrijke metacognitieve persoonlijkheidsfactoren
Daarnaast zijn een aantal belangrijke persoonlijkheidsfactoren van invloed op het proces (en dus de mate) waarin iemand het hoge intellectuele potentieel kan omzetten in hoogbegaafde prestaties.

- De mate waarin iemand om kan gaan met stress;
- De motivatie die iemand heeft om tot prestaties te komen (de gedrevenheid van de persoon);
- De diversiteit aan leer- en werkstrategieën die iemand beheerst en toe kan passen;
- De mate waarin iemand last heeft van faalangst;
- De mate waarin iemand verantwoordelijkheid neemt (locus of control).

De basisschool heeft een belangrijke functie

Ook de functie van de school is belangrijk in de vroege ontwikkeling van hoog-intelligente personen. De school kan immers zorgen voor de juiste uitdaging qua lesmateriaal en begeleiding van deze leerlingen.
Tevens kan de school zorgen dat de leerling met peers (= ontwikkelingsgelijken) in contact komt en in de gelegenheid gesteld wordt om (met enige regelmaat) met hen samen te werken. Dit is beide nodig omdat alleen dan ook deze leerlingen zich optimaal kunnen ontwikkelen.
Ze bezitten de volgende bijzondere leereigenschappen:

- Zeer hoog werktempo.
- Minder behoefte aan instructie.
- Minder tijd nodig om nieuwe dingen aan te leren.

Een (bij)passende didactiek voor de (hoog)begaafde leerling

Bij de begeleiding van (hoog)begaafde kinderen in het onderwijsleerproces gaat het om de volgende punten:

- Aanbieden van leerstof met een hogere moeilijkheidsgraad;
- Meer uitdagende leerstof aanbieden;
- Aangepaste instructiewijze; voor het kind minder luisteren en meer zelf doen;
- Rekening houden met grote sprongen in het leerproces;
- Het kind de gelegenheid geven om in een eerder stadium dan de rest van de groep op een hoger abstractieniveau te werken;
- Logisch redeneren, met name inductief redeneren (vanuit een bijzonder geval tot een algemene regel komen);
- Ruimte voor actief leren en “leren leren”
- In nabespreking aandacht voor reflecteren op het eigen handelen;
- Het betrekken van andere vakgebieden bij het onderwerp.

Signaleren van (hoog)begaafdheid

Ook kinderen die in hun ontwikkeling vooruit lopen, worden besproken in de leerlingbespreking.
Als wij zien dat het kind de basislesstof met gemak binnen de tijd af heeft, tijd over houdt en goede resultaten behaalt (A-scores) worden er afspraken gemaakt, hoe wij deze kinderen de uitdaging bieden die ze nodig hebben. In de midden- en bovenbouw krijgen de kinderen de mogelijkheid om de basisstof in minder tijd te doorlopen door de stof te compacten. In de tijd die ze over houden krijgen ze verdiepende en verrijkende opdrachten op het gebied van taal en rekenen.
Maar niet alleen de kinderen met de A-scores zullen we hier in mee moeten nemen. Ook is er een groep kinderen waarvan wij vermoeden dat zij meer uitdaging nodig hebben dan aan hun scores merkbaar is. Dit zijn de onderpresteerders. Zij zullen niet hoog scoren op hun toetsen en in hun werk. Maar de leerkrachten merken aan de manier van doen, grote kennis van de dingen om hen en werkhouding dat zij misschien met extra uitdaging meer van zichzelf zullen laten zien. Deze kinderen zullen op basis van observaties van de leerkrachten en gesprekken met ouders extra uitdaging krijgen.
Als wij vermoeden dat een kind boven gemiddeld begaafd is, vragen wij ouders het Sidi-protocol met ons te doorlopen. Als daar voldoende aanwijzingen uitkomen, overleggen wij met de ouders of zij hun kind willen laten onderzoeken. Op basis van de uitkomsten van het onderzoek kunnen wij de aangeboden leerstof nog beter op de kwaliteiten van het kind afstemmen. Het kind krijgt dan de mogelijkheid een eigen leerlijn te volgen en eventueel sneller door de basisschool heen te gaan. Ook hierin is overleg met ouders van groot belang om de juiste keuzes voor het kind te maken.
Hiernaast willen wij ook de sterke rekenaars, bijzonder taalsterke leerlingen meenemen in het uitdagend onderwijs. Zij krijgen dan ook de uitdagende leerstof en zullen daar ook zeker van genieten.

Coördinator en expertgroep
Op school is er een (hoog)begaafdheid coördinator aangewezen. Deze heeft zich gespecialiseerd in de wijze waarop (hoog)begaafde leerlingen leren en zich ontwikkelen en geeft leiding aan de expertgroep hoogbegaafdheid, waarin uit iedere bouw een leerkracht zit..
De expertgroep zorgt ervoor dat er continue een uitdagend aanbod is voor de (hoog)begaafde leerlingen en de reken- en taal talentvolle leerlingen, waar het team uit kan putten.
Daarnaast zoekt en ontwikkelt de coördinator – samen met de expertgroep - steeds binnen rekenen, taal en wereldoriëntatie nieuw uitdagend werk (op alle vlakken van MI) voor alle leerlingen.
De opdrachten binnen ons aanbod van wereldoriëntatie worden voor de (hoog)begaafde leerlingen verdiept c.q. verrijkt en de eisen die er aan gesteld worden zijn hoog.
De coördinator is geschoold inzake (hoog)begaafdheid en passend onderwijs voor deze leerlingen en blijft zichzelf hierin ontwikkelen.

Structureel compacten & verrijken
Voor deze groep leerlingen is dus structureel compacten & verrijken nodig om hen geboeid te houden en om ervoor te zorgen dat ze echt wat leren en zodoende gemotiveerd blijven voor het leerproces op de basisschool.
Structureel compacten van de reguliere lesstof betekent dat de (hoog)begaafde leerling minder uitgebreid geïnstrueerd wordt dan de rest van de klas en dat de leerling minder oefen- en herhalingsstof doet uit het reguliere programma.
Door structureel te compacten valt er tijd vrij om (eveneens structureel) te verrijken. Voor de invulling van de verrijking is het dus van belang dat de verrijking aansluit bij de specifieke leerbehoefte, verwerkingssnelheid, complexiteit en leermethode van de begaafde leerling. In tegenstelling tot (het meeste) reguliere schoolwerk, moet de verrijkingsstof WEL een uitdaging zijn en “moeilijk” gevonden worden door deze leerlingen.
Pas dan leren zij leren.
Dit geldt eveneens voor de reken- en taaltalenten in de klas, zij kunnen op hun interesse gebied eveneens uitdagend- en afwisselend werk aangeboden krijgen en zich derhalve “vastbijten” in voor hen uitdagend en afwisselend werk op hun interessegebied.

Verdiepende opdrachten vanuit Wereld Oriëntatie
Kinderen waarvan blijkt uit de resultaten van het Sidi en/of uit eventueel onderzoek dat ze (hoog)begaafd zijn nemen deel aan de verdiepende- en verrijkende opdrachten bij Wereld Oriëntatie (WO) waarbij de leerlingen eigen leervragen mogen stellen.
Ook kinderen die continu A-scores laten zien komen in aanmerking. Voorwaarde in alle gevallen is wel dat ze al werken met een compact leerprogramma, verrijkingsopdrachten maken zoals bijv. rekentijgers, daarbij al dit werk in de klas zorgvuldig afmaken. Bovendien moeten ze zelfstandig genoeg zijn en tenminste in groep 4 zitten.
Na ieder project en iedere toets periode wordt opnieuw gekeken of de leerlingen die in dit aanbod werken, nog aan de voorwaarden voldoen en mogen blijven deelnemen.
De kinderen kunnen gedurende de hele week <u>in de groep</u> aan de uitdagende opdrachten werken, waarbij de eigen leerkracht de begeleider is. Ook de andere leerlingen werken aan de opdrachten maar deze zijn dan minder verdiepend.
De opdrachten zijn gericht op ontwikkeling van samenwerken, onderzoeken en ontwerpen, plannen en presenteren. De onderwerpen variëren van taal tot techniek en van kunst tot organisatie.
De opdrachten worden regelmatig afgesloten met een presentatie.
Om het ‘leren leren’ te versterken werken we met zelfevaluatie lijsten en persoonlijke leerdoelen naar aanleiding van een leergesprek.
Als bron voor de opdrachten gebruiken we diverse websites gericht op (hoog)begaafde leerlingen, Pittige Torens en diverse bronnenboeken zoals Out of the Box.

Jonge leerlingen met een ontwikkelingsvoorsprong

Ook voor de jonge leerlingen die een grote voorsprong in ontwikkeling op cognitief vlak laten zien, hebben wij verrijkingsaanbod, waarbij de hele ontwikkeling van het kind aandacht krijgt. Naast uitdagende hoeken en gerichte opdrachten met het beschikbare ontwikkelingsmateriaal, waarbij extra ingezet wordt op resultaatgericht werken en evalueren met het kind, kunnen ook de opdrachten uit de Pientermap aangeboden worden.

Daarnaast bieden wij kinderen die een ontwikkelingsvoorsprong op het gebied van lezen en rekenen materiaal om hun lees- en rekenvaardigheden verder te ontwikkelen. Ook binnen projecten bieden wij uitdagende lees en rekenactiviteiten op niveau aan. Bij kleuters die kunnen lezen leggen wij vooral de aandacht op begrijpen wat je leest.

Verbetertrajecten

- Er is op school een coördinator (hoog)begaafdheid en een expertgroep uitdagend werk. Deze blijven continue op zoek naar mogelijkheden en kansen, uitdagend en afwisselend werk en zichzelf blijvend scholen op het vlak van (hoog)begaafdheid.
- Het verder aanvullen van de materialenkast met uitdagend werk.
- Regelmatige afstemming vanuit de expertgroep met het team om het aanbod op overzichtelijke binnen de weektaak van de leerlingen op te nemen en zo ook te borgen in een Zo Doen We Het-kaart. Deze is in ontwikkeling.

15. Grenzen aan de ondersteuning die wij kunnen bieden

De ondersteuningsvraag analyseren
Als binnen school niet aan de ondersteuningsvraag van het kind voldaan kan worden en er behoefte is aan analyse over de oorzaak, kan de school ouders adviseren externe deskundigen te raadplegen om de ondersteuningsvraag van het kind helder te krijgen. Als er psychologisch onderzoek door een orthopedagoog nodig is, zal met ouders besproken worden of zij dit zelf willen aanvragen bij een psycholoog van hun keuze of dat zij in aanmerking willen komen voor onderzoek door de orthopedagoog waar de school mee samenwerkt. Dit kan in sommige gevallen door de school vergoed worden (zie hoofdstuk 8).
Bij de inzet van externe deskundigen en/of onderzoek van hun kind zullen ouders nauw betrokken zijn.
De resultaten van het onderzoek worden door de orthopedagoog met ouders en leerkracht, en eventueel CPO, besproken. Ouders krijgen hiervan een verslag en met hun instemming wordt dit gedeeld met school.
Aan de hand van de resultaten zullen ouders en school adviezen krijgen hoe ze het kind verder kunnen begeleiden.
Naar aanleiding van de uitkomsten van het onderzoek zal in een gesprek met ouders worden aangegeven wat de mogelijkheden van begeleiding van de school is en welke verwachtingen de ouders t.a.v. de school mogen hebben.

Grenzen aan de ondersteuning
Wij zijn aangesloten bij het Samenwerkingsverband Friesland, welke de zorg en het onderwijs van alle kinderen in onze provincie zo goed mogelijk behartigt. Het streven naar passend onderwijs en goede zorg voor elk kind sluit aan bij de uitgangspunten van onze school.
Toch kan bij aanmelding of gedurende de schoolloopbaan blijken dat een kind niet op zijn plek is bij ons op school. Dit kan naar voren komen vanuit de ervaringen van leerkracht en ouders of vanuit onderzoeksresultaten. Bijvoorbeeld omdat een kind specialistische begeleiding nodig heeft, die wij niet kunnen bieden. Er wordt dan geconcludeerd dat een aantal van de toelatingscriteria niet meer verwezenlijkt kunnen worden door de school. De belangrijkste van deze criteria zijn:
Basisvoorwaarden

- Het kind kan zich aan de groeps- en schoolregels houden
- Het kind brengt de veiligheid van de andere kinderen of de leerkracht niet in gevaar
- Het kind moet leerbaar zijn en is in staat om een ontwikkeling naar zelfstandig werken door te maken
- Het team is in staat om doorgaande ondersteuning te bieden van groep 1-8

Zie ook document ‘Veiligheidsbeleid’ voor de procedure Schorsing en Verwijdering.

Algemene voorwaarden

- De school kan in redelijke mate tegemoet komen aan de specifieke ondersteuningsvraag van het kind
- De groep waarin het kind komt is niet groter dan 30 leerlingen
- Als er in de groep al een of meerdere leerlingen met extra ondersteuning zijn, wordt gekeken of het team de zorg voor nog een leerling met extra ondersteuning kan dragen.
- Het kind kan in het groepsproces functioneren en de regels en routines van de groep volgen, zonder het onderwijs leerproces van de andere leerlingen te verstoren.
- Het kind is zindelijk
- De extra ondersteuningsbehoefte leidt niet tot een aantoonbare en evenredige verhoging van de werkdruk. De teamleden hebben per kind beperkte mogelijkheden voor intensief overleg met ouders en eventuele instanties die bijdragen aan de zorg.
- Als verwacht wordt dat het kind niet verder komt dan de leerstof van groep 7, zal dit met de ouders besproken moeten worden. De verwachtingen van de ouders en de mogelijkheden van de school moeten duidelijk vastgelegd worden in een OPP.

Advisering speciale school
Samen met alle betrokkenen wordt gezocht naar de vorm van onderwijs die het beste past bij de ontwikkeling van het kind. Als het kind wordt doorverwezen naar een school voor speciaal basisonderwijs (SBO) of speciaal onderwijs (SO) wordt een toelaatbaarheidsverklaring bij het Samenwerkingsverband aangevraagd. Voor meer informatie over de procedure: http://www.passendonderwijsinfryslan.nl/content-menu/toelaatbaarheidsverklaring-en-cva/toelaatbaarheidsverklaring-en-cva/
Als er een beschikking af wordt gegeven door de commissie kan het kind naar een andere school. Tot die tijd kan het kind op onze school blijven.

Als ouders adviezen van de school over speciale ondersteuning voor hun kind niet opvolgen
Ouders zijn niet verplicht adviezen van school of externe deskundigen op te volgen. Het is immers een advies. Toch kan het niet opvolgen van adviezen gevolgen hebben voor de ontwikkeling van het kind op school. In een gesprek met ouders, waarbij leerkracht en IB-er of directeur aanwezig zijn, zal duidelijk gemaakt worden dat de school geen extra ondersteuning aan hun kind kan bieden als adviezen niet opgevolgd worden. De verantwoordelijkheid voor de ontwikkeling van het kind wordt op dat moment teruggegeven aan de ouders. Dit zal ook schriftelijk aan de ouders medegedeeld worden. De ouders ondertekenen dit schrijven.

16. Overgang naar het voortgezet onderwijs

In groep 8 staan de kinderen en hun ouders voor de belangrijke keuze: naar welke school gaat het kind na de St. Franciscusschool? Wolvega kent geen voortgezet jenaplanonderwijs, Heerenveen echter wel. Toch is onze ervaring dat kinderen van onze school ook binnen het gewone vervolgonderwijs zonder problemen verder kunnen en blijken ze juist profijt te hebben van hun jenaplan achtergrond. Sterker nog: ze blijken juist extra goed toegerust te zijn, doordat ze geleerd hebben zelfstandig te werken. Ook vallen ze op door hun sociale vaardigheden en creativiteit.

Een goede keuze maken
Om tot een goede keuze voor het vervolgonderwijs te komen, is het allereerst belangrijk te weten wat de mogelijkheden van het kind zijn. In de acht jaar bij ons op school heeft het kind laten zien wat zijn kwaliteiten zijn. Hierbij zijn verschillende factoren van belang: zelfstandigheid, werktempo, creativiteit, sociale vaardigheden, doorzettingsvermogen, taal-, reken- en leesvaardigheden en interesses.
Op basis daarvan vinden vanaf groep 7 gesprekken plaats tussen de leerkracht, het kind en de ouders over de vraag welke vorm van vervolgonderwijs het meest geschikt is voor het kind. Om onze adviezen goed te onderbouwen wordt eind groep 7 het Drempelonderzoek afgenomen. In de gesprekken worden de resultaten van het Drempelonderzoek meegenomen en de resultaten van de SVT-tussentoetsen van groep 6 tot en met groep 8. Vanaf komend schooljaar wordt het Drempelonderzoek vervangen door het IEP-LVS die een pr-advies uitbrengt eind groep 7 op basis van de behaalde resultaten. De toetsen worden door het vervolgonderwijs in de zgn. Plaatsingswijzer als toelatingscriteria gehanteerd om een leerling op het gewenste niveau te plaatsen.

Oriëntatie en voorlichting
In het najaar organiseren wij samen met de Mgr. Scholtenschool een voorlichtingsavond voor ouders. Op deze avond geven verschillende scholen van het voortgezet onderwijs uit de regio informatie over hun school, zodat ouders zich al vroeg in het schooljaar kunnen oriënteren op de keuzemogelijkheden van hun kind. De diverse scholen voor voortgezet onderwijs houden ook nog hun eigen voorlichtingsavonden. Daarnaast kunnen de kinderen en hun ouders de scholen bezoeken op open dagen. De kinderen krijgen ook nog de gelegenheid om een ochtend ‘echt’ mee te draaien en lessen te volgen.

Resultaten
Hoe kun je de resultaten van het onderwijs meten? Eigenlijk kunnen wij alleen kennis meten en dan uitgaan van een soort gemiddelde. Maar wij vinden juist de totale ontwikkeling van het kind belangrijk. Wij willen graag dat het kind op een plaats komt waar het zijn capaciteiten volledig kan ontplooien. Voor het ene kind is dit het VMBO, voor een ander misschien het VWO. Het ene jaar gaan veel kinderen van onze school naar HAVO/VWO, het andere jaar gaan er meer naar het VMBO. Dit wordt bepaald door de mogelijkheden van de kinderen in de groep schoolverlaters van dat jaar.
Uit de rapporten die wij van het VO ontvangen blijkt dat wij in de afgelopen jaren, samen met de kinderen en hun ouders, de goede keuzes voor vervolgonderwijs hebben gemaakt. Wij zijn erg blij met het feit dat kinderen, ieder op hun eigen niveau, hun talenten verder ontwikkelen met prima resultaten.
In de schoolgids is een overzicht te vinden van de afgelopen jaren, waarin terug te vinden is welke percentages van onze leerlingen naar de diverse niveaus uitstromen. Jaarlijks maken wij een analyse van de tussen- en eindopbrengsten.

Verplichte eindtoets
In april maken de kinderen van groep 8 de verplichte eindtoets. We hebben gekozen voor de Iep- eindtoets. Deze wordt schriftelijk afgenomen en toetst de vaardigheden spelling, woordenschat, rekenen en begrijpend lezen.

17. Overzicht verbetertrajecten

Onderwerp	verbeterpunten	wie
Ondersteuning afstemmen op de ontwikkeling van het kind	implementatie IEP-LVS: hart en handen module verder invoeren en borgen. Analyse LVS borgen - Het LVS van de kleuters: in overleg met IEP verder ontwikkelen	- team / *CPO* - expertgroep jenaplan
ondersteuningsstructuur	De indeling van de leerlingen per vakgebied in bovenstaand schema verder aanpassen vanuit leergroei en referentieniveau's	Team en cpo
klassenmanagement	Vanuit de NPO-gelden extra ondersteuning gericht inzetten, met name in de bovenbouw, waar de groepen groot zijn.	Team en cpo
dyslexie	expertgroep lezen zal komend jaar de leesmaterialen gaan uitbreiden met name gericht op leesmotivatie en aanbod voor de zwakkere lezers.	Expertgroep lezen
dyscalculie	• De expertgroep rekenen gaat dit schooljaar de (digitale) analyse mogelijkheden van de methode verder implementeren. • Zo Doen We Het Kaart opzetten voor leerlingen met rekenproblemen, zoals we ook voor leerlingen met dyslexie(risico) hebben uitgewerkt.	expertgroep rekenen- CPO
Hoogbegaafdheid	• Er is op school een coördinator (hoog)begaafdheid en een expertgroep uitdagend werk. Deze blijven continue op zoek naar mogelijkheden en kansen, uitdagend en afwisselend werk en zichzelf blijvend scholen op het vlak van (hoog)begaafdheid. • Het verder aanvullen van de materialenkast met uitdagend werk. • Regelmatige afstemming vanuit de expertgroep met het team om het aanbod op overzichtelijke binnen de weektaak van de leerlingen op te nemen en zo ook te borgen in een Zo Doen We Het-kaart. Deze is in ontwikkeling.	Expertgroep uitdaging olv coördinator
Overig		